

TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TARTIBGA SOLISH SODDALASHTIRILADI

Ikromov Elyor Ibodulloevich

Osiyo xalqaro universiteti "Iqtisodiyot" kafedrası o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10429249>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Inson faoliyati turlicha bo'lib, turli xil yo'nalishga qaratilgan. Ularning ichida tadbirkorlik faoliyati alohida o'rin tutadi. Bozor munosabatlariga asoslangan iqtisodiyotda tadbirkorlik qobiliyati iqtisodiy resurs hisoblanadi va albatta kerakli shart-sharoitlar bilan ta'minlanishni taqozo etadi. Davlat tomonidan tadbirkorlik faoliyati faqatgina quyidagi vositalar orqali tartibga solinadi. Respublikamizda amalga oshirilayotgan islohotlar davomida, ayniqsa, uning hozirgi bosqichida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish, unga keng erkinlik berishga e'tibor qaratilmoqda.

Kalit so'zlar: Tadbirkorlik, kichik biznes, yalpi ichki mahsulot, byudjet, kichik va o'rta tadbirkorlik, soliq stavkalari, raqamli iqtisodiyot.

REGULATION OF BUSINESS ACTIVITY IS SIMPLIFIED

Abstract. In this article, human activity is different and focused on different directions. Entrepreneurship has a special place among them. In an economy based on market relations, entrepreneurial ability is an economic resource and necessarily requires the provision of necessary conditions. Business activities are regulated by the state only through the following means. During the reforms implemented in our republic, especially at its current stage, attention is being paid to the development of entrepreneurship and giving it wide freedom.

Keywords: Entrepreneurship, small business, gross domestic product, budget, small and medium-sized business, tax rates, digital economy.

РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УПРОЩАЕТСЯ

Аннотация. В данной статье деятельность человека различна и ориентирована на разные направления. Среди них особое место занимает предпринимательство. В экономике, основанной на рыночных отношениях, предпринимательские способности являются экономическим ресурсом и обязательно требуют обеспечения необходимых условий. Предпринимательская деятельность регулируется государством только следующими способами. В ходе реформ, реализуемых в нашей республике, особенно на современном этапе, уделяется внимание развитию предпринимательства, предоставлению ему широкой свободы.

Ключевые слова: Предпринимательство, малый бизнес, валовой внутренний продукт, бюджет, малый и средний бизнес, налоговые ставки, цифровая экономика.

Davlat tomonidan tadbirkorlik faoliyati faqatgina quyidagi vositalar orqali tartibga solinadi:

- tadbirkorlik sub'yektlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish;
- tadbirkorlik sub'yektlari faoliyatining ayrim turlari bo'yicha litsenziyalash, ruxsat berish hamda xabardor qilish tartib-taomillarini joriy etish;
- texnik jihatdan tartibga solish;
- tarif va notarif tartibga solish;

- qonunda belgilangan tartibda tadbirkorlik sub'yektlarining javobgarligini majburiy sug'urta qilish;
- davlat nazorati;
- raqobatni himoya qilish;
- qonun bilan tadbirkorlik sub'yektlari hamda ularning mansabdor shaxslari javobgarligini o'rnatish;
- hisobotlarni joriy etish;
- o'zini o'zi tartibga soluvchi tashkilotga a'zolik (ishtirok etish) asosida o'zini o'zi boshqarishni joriy etish.

Tadbirkorlik faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish vositalari tadbirkorlik sub'yektlari tomonidan ishlab chiqariladigan va realizatsiya qilinadigan tovarlar, bajariladigan ishlar, ko'rsatiladigan xizmatlarning inson hayoti va sog'lig'i uchun xavfsizligini, uning qonuniy manfaatlari himoyasini ta'minlash, atrof-muhitni muhofaza qilish, shuningdek, davlat xavfsizligini ta'minlash va tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish maqsadida faqat NHH va texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar asosida joriy etish belgilandi.

Quyidagi talablar 2023 yil 1 yanvardan bekor qilinadi:

- tadbirkorlik sub'yektining ustav fondini (ustav kapitalini) kamaytirish to'g'risida qaror qabul qilinganda kreditorlarni yozma ravishda xabardor qilish va OAVda bu haqida e'lon berish;
- yangi import avtomobillarini sotish faqat yuridik shaxslar – ishlab chiqaruvchi korxonalarining rasmiy dilerlari tomonidan amalga oshirilishi;
- elektr energiyasini elektr ta'minoti shartnomasida belgilangan hajmlardan (oylik shartnomaviy miqdordan) ortiqcha iste'mol qilgan yuridik shaxslarga elektr energiyasi yetkazib berishni to'xtatib qo'yish;

yakka tartibdagi tadbirkor tomonidan yollangan xodimlarni Yagona milliy mehnat tizimida hisobga olish orqali soliq xizmati organlarida alohida hisobga qo'yish.

O'rnatilgan tartibga muvofiq, 2023 yil 1 martdan:

- soliq to'lovchilarga soliq organlarining sayyor soliq tekshiruvlari va soliq auditi natijalari bo'yicha qabul qilgan qarorlari ustidan to'g'ridan-to'g'ri sudga shikoyat qilish huquqi beriladi;
- axborot xavfsizligi talablariga rioya etgan holda, mulkchilik shaklidan qat'i nazar, barcha yuridik shaxslarga YaIDXP orqali tijorat xizmatlarini ko'rsatishga ruxsat beriladi. Bunda YaIDXP orqali nodavlat xizmatlar ko'rsatish tartibi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi hamda xizmat ko'rsatuvchi yuridik shaxs tomonidan belgilanadi;

• Vazirlar Mahkamasining qarorlari bilan amalga oshiriladigan bir shartnoma summasi BHMning 3 500 baravari va undan yuqori bo'lgan davlat xaridlari bo'yicha buyurtmalar to'g'ridan-to'g'ri shartnomalar asosida bajarilishiga yo'l qo'yilmaydi;

• vazirlik (idora, muassasa) va uning tarkibidagi tashkilot (muassasa) o'rtasida qiymati BHMning 3 500 baravari va undan yuqori bo'lgan tovarlar (ishlar, xizmatlar)ning to'g'ridan-to'g'ri shartnomalar bo'yicha xarid qilinishi taqiqlanadi.

202-yil 1-yanvardan Maxsus huquqiy rejim doirasida tadbirkorlik sub'yektlariga quyidagilarga ruxsat etiladi:

- yangi mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqish, aprobatiya qilish va joriy qilish yoʻnalishlaridagi faoliyatini cheklangan vaqt, hudud va shaxslar doirasida maxsus tartibga solish orqali ayrim qonunchilik hujjatlari normalariga amal qilmaslik;

- litsenziyasiz va ruxsat berish tartib-taomillaridan oʻtmasdan faoliyatni amalga oshirish, bundan davlat siri va qonunchilikka muvofiq foydalanish cheklangan maʼlumotlarni oʻz ichiga olgan litsenziya va ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlar mustas.

Maxsus huquqiy rejim tegishli vakolatli organ va tashabbuskor oʻrtasida har bir loyiha boʻyicha alohida tuziladigan kelishuvga asosan joriy etiladi. Bunda kelishuvda loyihani amalga oshirishning talab va shartlari, shu jumladan, muddati, hududi va shaxslar doirasi, tashabbuskorga tatbiq etilmaydigan qonunchilik normalari roʻyxati hamda loyiha natijalarini baholash mezonlari (indikatorlari) belgilanadi.

Har bir loyiha boʻyicha Maxsus huquqiy rejimning amal qilish muddati koʻpi bilan uch yilni tashkil etadi. Maxsus huquqiy rejim yakunlari boʻyicha tegishli vakolatli organ tomonidan bir oy muddatda sinovdan oʻtkazilgan mahsulot va xizmatlarni joriy etishning maqsadga muvofiqligi yuzasidan tahlil oʻtkaziladi. Mahsulot va xizmatlarni joriy etish maqsadga muvofiq deb topilganda, qonunchilik hujjatlarini takomillashtirish boʻyicha takliflar ishlab chiqiladi.

Tadbirkorlik sohasidagi majburiy talablar yagona elektron reyestri tadbirkorlik faoliyatini tartibga solish vositalari boʻyicha oʻrnatilgan barcha talablar, ularning muddatlari, ular bilan bogʻliq moliyaviy xarajatlar, talablarga muvofiqlikni tasdiqlovchi hujjatlar, nazorat qiluvchi organlar, tekshiruv shakllari hamda javobgarlik choralarini oʻz ichiga olishi belgilandi.

Yagona reyestr quyidagi bosqichlarda shakllantiriladi:

- birinchi bosqichda (2023 yil) – qurilish, savdo, umumiy ovqatlanish, taʼlim va transport sohasidagi majburiy talablar roʻyxati shakllantiriladi;

- ikkinchi bosqichda (2024-2025 yillar) – barcha sohalardagi majburiy talablar roʻyxati shakllantirilishi belgilab berildi.

REFERENCES

1. Malikov T.S, Olimjonov O.O Moliya darslik-T "Iqtisod-moliya", 2019 125 b.
2. Vahobov.A.V, Joʻrayev.A.S. Soliq va soliqqa tortish. Darslik. T.: Iqtisodiyot-Moliya. 2018.-408 b.
3. E.Gadoev, N.Kuzieva. Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. Oliy oʻquv yurtlari talabalari uchun darslik. TDIU, Iqtisodiyot. 2019 y. 430 b
4. Халилов, Б. Б., & Курбанов, Ф. Г. (2020). Важность подготовки кадров в экономике. Вопросы науки и образования, (6 (90)), 12-14.
5. Bakhodirovich, K. B. (2023). International accounting models and their characteristics in the conditions of innovative economy. Zien Journal of Social Sciences and Humanities, 21, 56-60.
6. Bakhodirovich, K. B. (2023). CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF IMPROVING ACCOUNTING IN SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP. IMRAS, 6(6), 161-165.
7. Alisher Khudoynazarovich Shadiyev. (2023). FUNCTIONS, METHODS, MANAGEMENT DECISIONS AND SOCIAL FACTORS OF EDUCATIONAL

- MANAGEMENT. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 87–93.
8. Shadiyev, A. (2022). EXPERIENCE IN THE DEVELOPMENT OF SINGAPORE TOURISM IN UZBEKISTAN. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 23(23).
извлечено от http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/8100
9. Shadiyev, A. K. (2021). Development and organization catering service in hospitality. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(5), 381-387.
10. Явмутов, Д. Ш., & Рахманкулова, Н. О. (2021). Бухоро Вилоятида Кичик Саноат Зоналарининг Ривожланиши. BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIIY JURNALI, 1(2), 10-13.
11. Таирова, М. М., Аминова, Н. Б., & Рахманкулова, Н. О. (2020). Стратегия развития управления цепями поставок в обрабатывающей промышленности. International scientific review, (LXXI), 56-58.
12. Abdulloev, A. J., & Rakhmankulova, N. O. THEORETICAL ASPECTS OF THE INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP CONCEPT.
13. Bazarova, M. (2023). EFFECTIVENESS OF USING PR-ADVERTISING SERVICES IN THE PROCESS OF PRODUCT DELIVERY ON THE EXAMPLE OF BUKHARA REGION. Modern Science and Research, 2(10), 798–804.
14. Supieva, B. M. (2023). USING EFFECTIVE WAYS OF CONDUCTING MARKETING RESEARCH IN INTERNATIONAL COMPANIES. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(6), 624-629.
15. To'rayeva, S. N. . (2023). Biznes Sohasida Xodimlarni Topish Va Tanlash Bosqichlari. Miasto Przyszłości, 41, 184–190.
16. Sodiqova, N. (2023). DIGITAL LABOR IN THE NEW ECONOMY. Modern Science and Research, 2(10), 293–300.
17. Toshov, M. (2023). PERSONNEL MANAGEMENT AND THEIR EVALUATION IN MANAGEMENT. Modern Science and Research, 2(10), 535–541.
18. Akbarovna, N. N. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOTDA MOLIYA VA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING ORNI. Gospodarka i Innowacje., 41, 446-449.
19. Hakimovich, T. M. (2023). IQTISODIYOTDA MENEJMENTNING AHAMIYATI. Gospodarka i Innowacje., 41, 84-87.
20. Bahromjon, X., & Nargiza, N. . (2023). THE PROCEDURE FOR DRAWING UP FINANCIAL STATEMENTS IN JOINT-STOCK COMPANIES ON THE BASIS OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS. Modern Science and Research, 2(10), 805–811.
21. Алимова Ш. А., Ниёзова И. Н. Бизнес-коммуникации в системе управления промышленных структур //Academy,(1 (64)). – 2021. – С. 55-57.
22. Alimova S. O. FEATURES OF THE STRATEGIC MANAGEMENT SYSTEM OF INDUSTRIAL ENTERPRISES.

23. Jumaeva, Z. Q. "REGIONAL FEATURES OF INVESTMENT POLICY OF UZBEKISTAN." *Central Asian Problems of Modern Science and Education* 2020.1 (2020): 48-55.
24. Bustonovna, D. Z. (2023). DIGITAL TECHNOLOGIES IN SHAPING THE E-COMMERCE ENVIRONMENT. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 316-320.
25. Jumayeva, Z. (2023). THEORY OF MARKET EQUILIBRIUM, SUPPLY AND DEMAND. *Modern Science and Research*, 2(10), 740–743.
26. Ikromov, E. . (2023). PROBLEMS IN IMPROVING THE FORECASTING OF LOCAL BUDGET REVENUES. *Modern Science and Research*, 2(10), 794–797. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/25929>
27. Alisher Khudoynazarovich Shadiyev. (2023). FUNCTIONS, METHODS, MANAGEMENT DECISIONS AND SOCIAL FACTORS OF EDUCATIONAL MANAGEMENT. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(9), 87–93.
28. Shadiyev, A. K. (2023). Stages of Development of The Digital Economy in Uzbekistan and Future Plans. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 2(12), 333-340.
Internet saytlari
29. www.gov.uz
30. www.mf.uz
31. www.solliq.uz